

Sygn. akt III Cz 413/16

POSTANOWIENIE

Dnia 21 kwietnia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący-Sędzia SO Magdalena Hupa-Dębska

Sędziowie: SO Barbara Braziewicz (spr.)

SO Roman Troll

po rozpoznaniu w dniu 21 kwietnia 2016 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.

z udziałem L. Z. (1) i L. Z. (2)

o podział majątku

na skutek zażalenia wnioskodawczyni

na rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 4, 5 i 6 postanowienia Sądu Rejonowego w Raciborzu

z dnia 21 grudnia 2015r., sygn. akt I Ns 191/15

p o s t a n a w i a:

1. ***zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że:***

a) ***w punkcie 4 oddalić wniosek wnioskodawcy o zasądzenie kosztów zastępstwa prawnego;***

b) ***w punkcie 5 pobrać od wnioskodawcy i uczestników postępowania L. Z. (1) oraz L. Z. (2) na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Raciborzu kwoty po 617,76 zł (sześćset siedemnaście złotych siedemdziesiąt sześć groszy) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;***

c) ***w punkcie 6 zasądzić od uczestników postępowania L. Z. (1) oraz L. Z. (2) na rzecz wnioskodawcy kwoty po 333,33 zł (trzysta trzydzieści trzy złote trzydzieści trzy grosze) tytułem zwrotu części kosztów sądowych;***

2. ***oddalić zażalenie w pozostałym zakresie;***

3. ***zasądzić od uczestników postępowania L. Z. (1) oraz L. Z. (2) na rzecz wnioskodawcy kwoty po 111,52 zł (sto jedenaście złotych pięćdziesiąt dwa grosze) tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.***

SSO Roman Troll SSO Magdalena Hupa-Dębska SSO Barbara Braziewicz

UZASADNIENIE

Zaskarżonym rozstrzygnięciem o kosztach postępowania zawartym w punktach 4, 5 i 6 postanowienia z 21 grudnia 2015r. Sąd Rejonowy w Raciborzu w punkcie 4 oddalił wniosek pełnomocnika wnioskodawczyni o zasądzenie kosztów postępowania, nakazał pobrać od wnioskodawczyni (...) sp. z o.o. w P. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Raciborzu kwotę 926,65 zł tytułem zwrotu wydatków na wynagrodzenie biegłej, nakazał pobrać od uczestników L.

Z. (1) i L. Z. (2) solidarnie na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Raciborzu kwotę 926,65 zł tytułem zwrotu wydatków na wynagrodzenie biegłej. W uzasadnieniu podniesiono, że zarówno wnioskodawczyni jak i uczestnicy byli w równym stopniu zainteresowani wyceną prawa użytkowania wieczystego nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego stron.

Zażalenie na to postanowienie wniósł dłużnik wnosząc o zmianę zaskarżonego postanowienia, w punkcie 4, poprzez zasądzenie solidarnie od uczestników na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania w łącznej kwocie 4650 zł, uchylenie punktu 5 postanowienia, zmianę punktu 6 postanowienia poprzez nakazanie pobrania od uczestników solidarnie na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Raciborzu kwoty 1.853,30zł tytułem pełnej kwoty wydatków na wynagrodzenie biegłego. Wniósł także o zasądzenie od uczestników na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania zażaleniowego według norm prawem przewidzianych. Orzeczeniu zarzucił naruszenie przepisu art. 520 § 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie wyrażające się w oddaleniu wniosku wnioskodawcy o zasądzenie kosztów postępowania, gdy zachodziły ku temu przesłanki, i obciążeniu wnioskodawcy obowiązkiem uiszczenia na rzecz Skarbu Państwa części poniesionych wydatków, podczas, gdy należało tymi kosztami obciążyć uczestników, naruszenie przepisu art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 k.p.c. poprzez ich niezastosowanie, podczas, gdy zainicjowanie postępowania było wymuszone biernością uczestników, naruszenie przepisu § 6 pkt 6 w zw. z § 6a ust. 1 pkt 10 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu poprzez ich niezastosowanie, podczas, gdy uczestnicy i wnioskodawczyni mieli sprzeczny interes, a zainicjowanie postępowania było konsekwencją bierności uczestników, a wnioskodawczyni była zastępowana przez profesjonalnego pełnomocnika, naruszenie art. 770 zd. 1 k.p.c. poprzez ich niezastosowanie wyrażające się w faktycznym obciążeniu wnioskodawcy kosztami postępowania, podczas gdy uczestnik jest dłużnikiem osobistym wnioskodawczyni i Sąd winien był co najmniej od niego zasądzić na rzecz wnioskodawczyni obowiązek zwrotu kosztów postępowania, naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz dokonanie jego oceny w sposób sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania, poprzez pominięcie, że wnioskodawczyni zainicjowała postępowanie z uwagi na bierność uczestników i działała celem wyegzekwowania przysługującego mu roszczenia. W uzasadnieniu wnioskodawczyni podniosła, że w sprawie istnieje konflikt interesów pomiędzy uczestnikami, a mimo to wierzyciela obciążono kosztami postępowania działowego. Tak też w ocenie wnioskodawczyni, uczestnicy powinni opłacić koszty postępowania. Zdaniem wnioskodawczyni jej interes stał w sprzeczności z interesem małżonka, który był jego dłużnikiem, bowiem niedokonanie podziału majątku wspólnego uniemożliwiało wierzycielce prowadzenie egzekucji.

Odpowiedzi na zażalenie wnieśli uczestnicy wnosząc o oddalenie zażalenia i zasądzenie od wnioskodawczyni na swoją rzecz kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu podkreślili, że orzeczenie Sądu pierwszej instancji jest słuszne, albowiem w sprawach działowych Sąd Najwyższy konsekwentnie staje na stanowisku, że nie mamy do czynienia ze sprzecznością interesów. Nadto uczestnicy wskazali, że od początku podnosili konsekwentnie, że prawo użytkowania wieczystego powinno przypaść uczestniczce, a do rozstrzygnięcia pozostaje jedynie kwestia ewentualnej spłaty. Uczestnicy argumentowali, że wnioskodawczyni wiedziała o tym, że nieruchomość jest obciążona hipotekami, albowiem zostały one ujawnione w księdze wieczystej. Wnioskodawczyni powinna więc, zdaniem uczestników, dogłębnie rozważyć złożenie wniosku o podział majątku wspólnego, w szczególności mając na uwadze orzecznictwo traktujące sposobie odliczania obciążeń hipotecznych przy ustalaniu składników majątku wspólnego, jak i w obliczaniu wartości nieruchomości przyznanej jednemu z małżonków. Nadto, uczestnicy podnieśli, że uczestniczka informowała wnioskodawczynię przed złożeniem wniosku o tym, że planuje wszcząć postępowanie podziałowe. Wobec tego, zarzut bierności uczestników jest w ich ocenie nieuzasadniony. Uczestniczka wskazała również, że obciążenie jej kosztami postępowania, w sytuacji, gdy to ona w wyniku podziału majątku uzyskała prawo użytkowania wieczystego obciążone kredytami znaczenie przekraczającymi jego wartość byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie odniosło częściowy skutek.

Zgodnie z brzmieniem art. 520 § 1 k.p.c. każdy uczestnik postępowania ponosi koszty związane ze swym udziałem w sprawie. Jak wskazuje doktryna, w postępowaniu nieprocesowym, odmiennie aniżeli w procesie, obowiązuje zasada ponoszenia przez każdego uczestnika tego postępowania wszystkich kosztów, jakie związane są z jego udziałem w konkretnej sprawie. Zasada ta jest konsekwencją różnicy między postępowaniem procesowym a nieprocesowym, która wyraża się w tym, że w postępowaniu nieprocesowym nie występuje zasada dwustronności, co oznacza brak stron procesowych, w miejsce których występują uczestnicy postępowania. W myśl omawianej zasady, nie istnieje między uczestnikami postępowania nieprocesowego żaden obowiązek zwrotu kosztów. Wobec tego każdy uczestnik postępowania ponosi koszty związane z poszczególnymi czynnościami, których dokonał, koszty związane z jego działaniem oraz koszty związane z czynnościami procesowymi sądu, podjętymi w jego interesie. Zasada ujęta w art. 520 § 1 k.p.c. jest nienaruszalna wtedy, gdy uczestnicy są w równym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania lub - mimo braku tej równości - ich interesy są wspólne (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 listopada 2010r., III CZ 47/10, LEX nr 970082). Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 22 marca 2012 r., sygn. akt V CZ 155/11, stwierdził, iż „zasada przewidziana w art. 520 § 1 k.p.c. jest nienaruszalna także wtedy, gdy uczestnicy są w równym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania lub – mimo braku tej równości – ich interesy są wspólne”.

Nawiązując do zarzutu naruszenia art. 520 § 2 k.p.c. uznać go trzeba za nietrafiony. Zgodnie bowiem z utrwalonymi poglądami doktryny i orzecznictwa, w postępowaniu działowym zasadą jest, że koszty winni ponosić wszyscy uczestnicy, albowiem każdy z nich jest zainteresowany przeprowadzeniem podziału majątku. Sąd Najwyższy w postanowieniu z 23 października 2013r., IV CZ 74/13 (Legalis 739741) wskazał, że w sprawach o podział majątku wspólnego nie występuje sprzeczność interesów, o której mowa w art. 520 § 2 i 3 k.p.c., niezależnie od stanowiska stron i zgłaszanych przez nie twierdzeń i wniosków w przedmiocie składu, wartości i sposobu podziału majątku wspólnego. Podobne zdanie wyraził Sąd Najwyższy w orzeczeniu z 6 czerwca 2012r., IV CZ 13/12 (Legalis 532417).

Wobec powyższego, w okolicznościach niniejszej sprawy Sąd Rejonowy zasadnie odstąpił od zasądzenia od uczestników na rzecz wnioskodawczyni kosztów zastępstwa prawnego, ale błędnie obciążył wnioskodawczynię i uczestników kosztami sporządzenia opinii biegłej przyjmując, że wnioskodawczyni winna pokryć połowę wydatków, a drugą połowę powinni pokryć solidarnie uczestnicy. Takie rozumowanie jest w ocenie Sądu Okręgowego nieprawidłowe. Właściwe zastosowanie art. 520 § 1 k.p.c. powinno zostać odzwierciedlone równomiernym obciążeniem kosztami sporządzenia opinii każdego z uczestników. Zatem, uznać należy, że wnioskodawczyni, uczestnik i uczestniczka powinni zapłacić równą kwotę, czyli po 617,76 zł każdy. Zdaniem Sądu Okręgowego uczestnicy powinni również partycypować w innych kosztach sądowych w równym stopniu, czyli powinni oni zwrócić wnioskodawczyni kwoty po 333,33 zł każdy, albowiem opłata od wniosku o podział majątku wspólnego, zgodnie z art. 38 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014r. poz. 1025 z późn. zm., dalej jako ustawa o kosztach), wynosi 1000 zł. Konieczność zwrotu przez uczestników części opłaty wynika z faktu, że byli oni w równym stopniu zainteresowani dokonaniem postępowania działowego. Nie ma przy tym znaczeniu ich bierna lub aktywna postawa w sprawie.

Odnosząc się do dalszych zarzutów żalącej wskazać należy, że są bezzasadne. Umknęło bowiem wnioskodawczyni, że w postępowaniu nieprocesowym w wypadku zastosowania regulacji art. 520§1 k.p.c. nie znajduje odpowiedniego zastosowania art. 98 k.p.c., gdyż zasadą jest odmiennie niż w procesie ponoszenie przez każdego z uczestników postępowania wszystkich kosztów, jakie związane są z jego udziałem w sprawie. Jak wyżej podniesiono w postępowaniu nieprocesowym nie występuje zasada dwustronności, co oznacza, iż zgodnie z zasadą przyjętą w §1 art. 520 k.p.c. nie istnieje pomiędzy uczestnikami postępowania nieprocesowego w ogóle obowiązek zwrotu kosztów. Tym samym zarzut naruszenia przepisu art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 k.p.c. przez jego niezastosowanie jest chybiony.

Wnioskodawczyni nie dostrzegła również, że art. 770 k.p.c. znajduje zastosowanie jedynie w postępowaniu egzekucyjnym i traktuje o sposobie rozliczenia kosztów w tym postępowaniu. W postępowaniu nieprocesowym,

zgodnie z art. 13 § 2 k.p.c., mogą znaleźć odpowiednie zastosowanie jedynie przepisy traktujące o procesie, jednakże, co wyżej wielokrotnie wskazano, kwestia rozliczenia kosztów postępowania została w nieprocesie uregulowana odrębnie.

Konsekwencją tego, co wskazano powyżej, w szczególności braku sprzeczności interesów stron, było niezastosowanie § 6 pkt 6 w zw. z § 6a ust. 1 pkt 10 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Zatem zarzut naruszenia tego przepisy okazał się także bezzasadny.

Nie można uznać również za trafny zarzutu naruszenia art. 233 k.p.c. Należy zwrócić uwagę, iż prawidłowe postawienie tego zarzutu winno opierać się na wykazaniu, że Sąd pierwszej instancji uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Tymczasem wnioskodawczyni takiego uchybienia nie wykazała. Odmienna zaś ocena stanu faktycznego i prawnego nie uzasadnia przyjęcia, że niniejsze rozstrzygnięcie godziło w zasadę swobodnej oceny dowodów, chociaż nie było do końca prawidłowe.

Z uwagi na wyżej podniesione argumenty, zażalenie wnioskodawczyni częściowo uwzględniono i orzeczenie Sądu Rejonowego zostało częściowo zmienione jak w sentencji postanowienia, w dalszej części zażalenie oddalono jako niezasadne.

Resumując, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji postanowienia w oparciu o art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., w zakresie zmiany oraz w oparciu o art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., odnośnie oddalenia zażalenia. O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono w oparciu o art. 520 § 2 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oraz § 2 pkt 4 w zw. z § 10 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015r., poz. 1804) , zasądzając od uczestników postępowania L. Z. (1) oraz L. Z. (2) na rzecz wnioskodawcy kwoty po 111, 52zł (opłata za czynność radcy prawnego w wysokości 600zł i opłata od zażalenia w wysokości 56zł, łącznie kwota 656zł - stosunkowo rozdzielona) przy przyjęciu, iż w toku postępowania zażaleniowego interesy uczestników postępowania były sprzeczne.

SSO Roman Troll SSO Magdalena Hupa-Dębska SSO Barbara Braziewicz